

BÁCSKAI NAPLÓ

POLITIKAI NAPILAP.

AZ ORSZÁGOS KERESZTÉNYSZOCIÁLIS SZÖVETSÉG BÁCSMEGYEI HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Helyben házhoz hordva negyedévre . . . 1 kor. 80 fill.
Vidéken postán küldve negyedévre . . . 3 kor. 60 fill.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. VERÉB GYULA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Szabadka, IV., Rákóczi-utca 20. sz. Telefonszám 300.
Kéziratok nem adatnak vissza.
Hirdetések Árszabály szerint.

Éljen az uzsora!

Politikai életünk tisztaságának rohamos esését jelenti az a parlamenti ülés, melyen a magyar nemzet legnagyobb, számra legtekintélyesebb pártja, a függetlenségi párt megelégedve arról, hogy mivel tartozik a politikai következetességnek és a nép jogának, lezavazta azt a bizonyos 21. §-t.

Sok Shylocknak fölragyogott vércse-szeme, sok Harpagon dörzsölte boldogan pénz-penésztől zöldes kezeit arra a hírre, hogy a magyar parlamentben kalapot emelnek az uzsora előtt. Hát vannak-e boldogabb emberek ma országunkban, mint a zugbankárok!

A nyilvános számadásra kötelezett vállalatok kereseti adójáról szóló törvényjavaslat 21. §-a gátat akart vetni annak a nemzetpusztító műveletnek, mellyel az uzsorabankok országszerte behálózták már egész gazdasági életünket. Az uzsora-törvény, mely rég be van ugyan terjesztve a Házhoz, de oly kényes, annyira sérti a lipótvárosi potentátok s fajsorsosaik érdekeit, pénzen feldagadt önértékét, hogy még a miniszterek is nebánsvirágnak tartják, ki tudja életbe lép-e valaha? Az egyetlen törvényes eszköz, mely a zugbankok szabad garázdálkodásának útját állta volna, a 21. §. volt, mely kimondta, hogy azok a pénzintézetek, amelyek a jegybank mindenkor kamatlábánál három százalékkal magasabb kamatot szednek, tizenöt százalékkal magasabb adót fizessenek.

Aki a pénzintézetek belső életét csak felületesen is ismeri s így tudja, hogy sok esetben még előkelő konnexionokkal bíró pénzintézetek is szem elől tévesztik az egészséges bankügyi elveket, belátja, hogy erre a paragrafusra nálunk manapság égető szükség van. Belátta ezt a függetlenségi párt is. Azok az adatok, miket a megszorult nép képviselőjében bizakodva, argumentumokként fel szokott hozni, ott égett a legtöbb képviselő lelkében,

mert manapság a kisbirtokos, gazdánép anyagi romlását az a példátlanul sok apró uzsora-bank vezeti, mely karmaiba kerítve a népet hallatlan per centekkel, spekulációkkal szipolyozza a magyar vért. Kötelessége lett volna a függetlenségi pártnak e „szégyenparagrafust” megszavazni, különösen azok után, amiket Bernáth István és Simonyi-Semadam Sándor képviselők a tisztességtelen pénzintézetek zsarolásairól, uzsorásairól a Házban elősoroltak. Nem a jóhiszemű, tisztességes vidéki bankok diszkreditálásáról volt a 21. §-ban szó, hanem azokról az uzsoraszövetkezetekről, melyeknek kriminalitás és büntető kódexbe ütköző cselekedet minden lélekzetvételük, melyeknek élén a koldusként besompolygó galíciai Izrael Pinkászok, Izrael Lázárok, Izrael Mózesnek, Izrael Jakabok, Fried Abrahamok, Izsák Samuk és Goldenberg Ignácok szerepelnek vezetőkként, s akik néhány évtized múlva mint magyar bárók irányítják a tőzsdét és a parlamenti pártok szavazását.

A függetlenségi pártnak nagy bűn a fején a szombati szavazás. Magyarország nyomorúságát, gazdasági pusztulását szankcionálta akkor, midőn a Holló-frakció és Lányi Móric, Csányi Móric meg a többi nagy magyar után indulva bankmentési munkájukkal megerősítették az uzsora „jogosultságát”.

Erőpróbának nevezték maguk a képviselők a 21. §. leszavazását. Az a tomboló éljenzés, mely a függetlenségi padsorokból az 5 szótöbbségnyi győzelemre kitört, nem az önálló bank kivívásának az előszele, hanem az alföldi magyarok, a felföldi tótok, a keleti ruthének és más magyarszivű nemzetiségek végpusztulását s így az egész Magyarország eltemetését hirdető ok-talan triumfus.

Hazafiság-e, tisztességes politikai magatartás-e, midőn ingadozó, kétséges hatalmi hóbortnak odavetik erőpróba-játékában a magyar nép boldogulását?

A függetlenségi párt az utóbbi időben nagyon sokat veszített presztí-

zsebből a nép előtt, de hogy fog ezután igazi hazafias, a függetlenségi eszméknek leginkább megfelelő és így is hirdetett magyar faji politikájáról a nép előtt beszámolni, mikor a parlamentben politikájával tombolva hirdeti: éljen a népnyuzó uzsora!

A közigazgatási bizottság ülése.

A közigazgatási bizottság, ma délután tartotta, Bezeredy István főispán elnökleve alatt, március havi rendes közgyűlését.

A polgármesteri jelentést egyhangúlag tudomásul vették. Az állami bizottsági tagoknak csak helyettesei jelentek meg, s így a szokásos jelentések tudomásul vételén kívül egyéb nem történt.

Szabadka egészségügye.

A tisztí főorvos jelentése szerint a lefolyt hóban a csecsemők között tüdőhurutos bántalmak uralkodtak. A gyermekek között négy gyermek halt meg influenzában. Eszlelhető volt még a ronszó toroklob és hagymáz a ragályos betegségek között. Járvány nem volt sem a bel-, sem a külterületen. A külterületi iskolákban megtartották a trachomavizsgálatot. A belterületen megvizsgálták az ovodákat, a pék és hentes üzleteket. Azon iparosokat, akiknél tisztátalanságot találtak, megbüntetés végett bejelentették a rendőrségnél.

Meghalt a lefolyt hóban 139 férfi, 130 nő, összesen 269 egyén; született 157 fiú és 143 lány, összesen 300 gyermek. A születések száma tehát 31-gyel múlja felül a halálozások számát.

A főorvos jelentése szerint különben úgy a bel-, mint a külterületen, úgy a felnőttek, mint a gyermekek között az egészségi állapot nagyon jó. Bizonyára örvendetes jelentés.

Fegyelmi.

Két fegyelmet is kellett volna ma tárgyalni, de minthogy a bizottság állami tagjai, Ujvidéken lévén elfoglalva, meg nem jelenhettek, a fegyelmiek tárgyalását el kellett halasztani.

A Bácskai Napló-nak

azok a legjobb barátai, akik nemesak akkor hivatkoznak rá, amikor valamely közleményről van szó, hanem akkor is, amidőn HIRDETÉSEI ALAPJÁN bevásárlásaikat eszközlik.

Hirdetmény.

Alulírott téglagyárosok a mai naptól kezdve az összes gyártmányaik egyedüli elárúsításával a „Szabadkai Takarékpénztár és Népbank”-ot bízták meg. A n. é. vevőközönséget kérjük, hogy megrendeléseit ott eszközölje, mert az egyes téglagyárosok a téglát csakis a fenti pénzintézet utalványára szolgáltatják ki.

Szabadkán, 1909. évi február hó 24-én.

745-10-6

Prokes Mihály.

Molczer Károly.

Kladek Tomanovits és Társai.

Első Szabadkai Géptéglá- és Cementárúgyár Részvénytársaság.

HIREK.

Munkaközvetítés.

Flutanonközvetítés. Az újvidéki iparosmesterekhez négy évi teljes ellátásra díj nélkül közvetít és elhelyez az Újvidéki Keresztény Szociális Egyesület.

— **Hitoktatói értekezlet.** Pénteken délután 4 órakor, a szent Teréz plébánián hitoktatói értekezlet lesz.

— **Március 15.** A szabadkai községi iparos tanácskötő folyó hónap 14-én délután 3 órakor, a Széchenyi-téri közs. elemi iskola épületében hazafias ünnepélyt rendez a következő műsossal: 1. Himnusz, Lányi Andor tanító vezetésével melletti éneklő tanuló ifjúság. 2. Megnyitó beszéd, tartja Kálmán Károly igazgató. 3. Nemzeti dal, Petőfi Sándortól, szavalja Szekszárdi Gyula III. oszt. tanuló. 4. Erős hit, Abrányi Emiltől, szavalja Huszka József II. oszt. tanuló. 5. Messze messze Rodostóban, éneklő a tanuló ifjúság. 6. A bilincs, Petőfi Sándortól, szavalja Major József III. oszt. tanuló. 7. Március 15-ének méltatása, tartja Fehér Jenő tanító. 8. Kossuth Lajos azt üzenté, éneklő a tanuló ifjúság. 9. Mi a haza? Abrányi Emiltől, szavalja Spitzer Ferenc, Benke János és Ispánovics Rókus II. oszt. tanulók. 10. Előre! Tóth Kálmántól, szavalja Berényi Béla II. oszt. tanuló. 11. A magyar szabadságharc, szabadon előadja Kovács Birkás Lajos II. oszt. tanuló. 12. Szózat, éneklő a tanuló ifjúság.

Újvidéken az emlékünnepet rendező bizottság a következő felhívást bocsátotta ki: Újra elérkezett a szabadság, testvériség és egyenlőség szép ünnepe: Március tizenötödike Mindnyájan tartsuk hazafias kötelességünknek, hogy e dicső napot megünnepeljük. Az ünnepség sorrendje: D. e. 9 órakor hálaadó istentisztelet az összes templomokban. D. e. 10 órakor ünnepély a főtéren. Fél 11 órakor iskolák ünnepe a Mayer-szálló nagytermében. Este 7 órakor fáklyásmenet. Indulás a törvényház előtti térről. Este 8 órakor nagy hangverseny a Mayer-szállóban. Belépti-díj személyenként 60 fillér. A tiszta jövedelem a helybeli agghonvédek felségélyezésére fordítatik. Feltehető polgártársak! Lobogózzatok fel házaikat és este az ablakokat 7—9 óráig világítsátok ki! A rendező bizottság.

A „Zentai Független Polgárok Köre“ március 15-ét, a szabadság nagy napját a hazafias érzelmű polgárok részvételével megünnepeli. Délután 11 órakor ünnepélyes szentmise lesz az alsóvárosi templomban, ahol a kör testületileg fog megjelenni. Este 8 órakor a kör helyiségében társasvacsora lesz.

Mohol is nagyban készül március 15 nek megünnepelésére. A kerület országgyűlési képviselője, Lovász Márton maga tartja a beszédet.

Pacsér község hazafias közönsége is kiveszi részét a nemzeti ünnep méltó megünnepeléséből. Az ünnepélyen részt vesznek az összes körök. Este halvasorát rendeznek, amelyen a diszbeszédet Bárány Gyula mondja.

A kossuthfalvai Függetlenségi Polgári Kör 1848 március 15-nek évfordulóját folyó hó 15-én este pont öt órakor saját helyiségében megünnepeli, a következő műsossal: 1. Elnöki megnyitó, tartja id. Kovács Gyula. 2. Himnus, éneklő a közönség. 3. Emlékbeszéd, tartja Labanc László. 4. Dalárda, Szász Miklós vezetésével. 5. Szavalat, tartja Besnyei Lajos. 6. Dalárda. 7. Szavalat, tartja Bajsai István. 8. Dalárda. 9. Szavalat, tartja ifj. Kovács Gyula. 10. Bezáró. Szózat éneklő a közönség.

— **A Bácsbodrogmegyei Irodalmi Társaság** Zomborban, 1909. évi március 28-án, délután 6 órakor, a városháza tanácstermében rendes közgyűlést tart, melyre a Társaság tagjait tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgyszorozata: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Pénztárosi jelentés. 4. Számvizsgálóbizottság jelentése. 5. Pénztárosnak a felmentvény megadása. 6. Költésérvényes előirányzása. 7. Tisztújítás. 8. Indítványok, melyek az elnökhöz 8 nappal előbb nyújtandók be. 9. A jegyzőkönyvi hiteltelítők.

— **A bírósági végrehajtók** államosítása tárgyában az igazságügyi miniszter fel-

hívja a szabadkai törvényszék elnökét s ezzel kapcsolatban a járásbíró vezetőjét, hogy zárás határidőn belül adjanak be véleményes jelentést arról, hogy miként gondolják megoldhatónak a bírósági végrehajtók államosításának kérdését.

— **Munkásházák Szabadkán.** Nem azokról a munkásházáról lesz szó, melyeket a városnak kellett volna, vagy talán kellene felépíteni. Ezek mintha csak délibáb lettek volna. Kladek István, cserép és téglagyáros épít a Zentaúton tizenegy munkásházát. Mind egyik lakás szobából, konyhából és kamrából áll. A lakóknak tágas udvar áll majd rendelkezésükre. Az építési engedélyt ma adta meg az építésügyi bizottság.

— **A jövő évi választók névjegyzéke.** Az országgyűlési képviselő választók névjegyzékének kiigazítása Bárány Gyula elnökelete alatt Kossuthfalván 18-án, Pacséron 20-án, Bajsán 23-án és Bajmokon 27-én fog megtartatni.

— **Építési engedélyek.** Az építésügyi bizottságnak ma megtartott ülésén a következő építési engedélyeket adták ki: Csik András III. kör 866 szám istálló; engedély a tompai templom építésére; özv. Gálfi Albert VIII. kör 155. szám, ablaknyitás; Piukovics János III. kör 192. szám Benedek-utca, új ház; Farkas József VIII. kör Erzsébet-utca, új ház; Fiszer Agoston V. kör 165. szám, fészter; Horváth Elek, V. kör Kürt-utca, új ház; Incze Ferenc I. kör Wesselényi-utca átalakítás és kibővítés; Spitzer Ignác, Bathányi utca, udvari építkezés; Csipak Jakab kistompa, új ház; Hozsmann János VI. kör Teréz-tér, udvari épület; Hegyi János Halasi ut, új ház; Ováry István, Ludas 326 szám, istálló; Horváth Györgyné VIII. kör, Vágóhid utca, új ház; dr. Geréb Mihály, Damjanich utca, udvari helyiség; özv. Joó Dezsőné, hidegvizgyógyintézet kibővítése.

— **Új múmalom Szabadkán.** Brummer Antal, málonit tulajdonos új múmalmot akar Szabadkán építeni, amire az építési engedélyt meg is kapta.

— **Villamos világítás Adán és Moholon.** Ada—Mohol villamos világítása megtestesül. Már munkába vette a vállalkozó a villamos világítás bevezetését és az ősszel már megkezdődik az üzem.

— **Csipke-papírosból.** Amint hallatszik, tavaszra meg nyárra ismét divatos lesz a csipke. Ezzel a gyöngé, habos kelmével az utolsó időben nagyon mostohán bánt a divat. Ez azonban csak az utóai ruhákról mondható, mert ünnepies alkalomra mindenki a csipkéhez nyult, mert semmivel se lehet olyan pompát a ruházatban kifejezni, mint a valódi csipkével. Az igazi csipkét még a laikus is megtudja különböztetni az utánzatától. Most azonban, mint Párisból jelentik, egész közönséges papírfoslányokból olyan csipkét tudnak készíteni, amely az összetévesztésig hasonlít a valódihoz. Azt mondják, hogy néhány elegáns színész is ilyen csipkéből készített ruhával jelent meg a színpadon, a nélkül, hogy valaki észre vette volna a hamisítást. Papírosból készült kalapot, fehérműt és ruhát minden nagyvárosban lehet kapni, Amerikából azt jelentették, hogy a papírosból épült házak kitűnően beváltak. Legutóbb egy párisi szállóban papíros edényen találtak.

— **A Balkán népköltészetéről.** Újvidéken dr. Piukovich Sándor főgimn. tanár vasárnap délután öt órakor a gimnázium rajztermében szép számban megjelent előkelő közönség előtt érdekes és tanulságos felolvasást tartott a „Balkán népköltészetéről.“

— **Takonykór.** Vojnikovics Jusszof boszniai, dubnicai lakos Újvidék környékén összevásárolt 18 darab lovat és a „Hét csillaghoz“ című korezmában szállott meg, hol az állatorvos az egyik lovon takonykórt állapított meg, minek következtében a gyanus lovat lebunkózták, a szerveket pedig az orvostanácsához küldték fel Budapestre, a többi 17 darab ló pedig a leérkezendő válaszig zár alá vétetett. Friedmann magyar kir. állatorvos éber, körültekintő szemmel

járt el az ügyben. A betegség netáni szét-hurcolásának megakadályoztatására a hatóság részéről a szükséges intézkedések megtörténtek.

— **A tótaradáci tömeges mérgezés.** A Tótaradac községben előfordult tömeges pálinkamérgezés ügyében egyre folyik még a vizsgálat. A boncolás eddigi adatai szerint a tulságos pálinkafogyasztás okozta az elhunytak halálát közvetve, közvetlenül pedig a szívbénulás. Egészen határozott és pozitív adatokat a boncolás eddig még nem adott.

— **Lövöldöző finác.** Zentáról írja tudósítónk, hogy Meszlák Ferenc, finác felvigyázó revolveréből lövöldözött, persze részeg állapotban. A csendőrség elkobozta tőle a revolverét, őt magát pedig füljelentette.

— **Garázda részeg.** Újvidékről írja tudósítónk. Malcsics József 24 éves kőművessegéd mélyebben nézett a pohár fenekére és itasan a Petőfi-utcai Fehér-főle korsomahelyiségben garázdálkodni kezdett, mire a házigazda a kelletlen vendéget kiutasította. Az utcán is duhajkodott, s az ott posztoló rendőr közbelépett, de az italtól esztét és józanságát vesztett garázda nekiesett a rendőrnek is és ennek ruháját tépte. A rendőr bekísérte a városházára, hol 25 korona pénzbírságra ítélték a legénykét csendháborítás, garázdálkodás és hatóság ellen való erőszakoskodás miatt. — De vajjon ez eléggé hatályos büntetés-e jövődében ity garázdaság ellensúlyozására? Jó lett volna még huszonötöt rámérni, hogy az alkohol démonától a jövőben jobban óvakodjék.

— **Négyéves rablógyilkos.** Bukarestből olyan eseményt jelentenek, mely valószínűleg páratlanul áll a kriminálisták történetében s a jogászokat és pszichológusokat egyaránt rejtélyes kérdőjel elé állítja. Plojstiben egy Nica nevű házaspár felügyelet nélkül hagyta lakásán négyéves fiát és kétéves kis lányát. Hogy a gyermekek jól viseljék magukat szüleik távollétében, mindkettőnek néhány darab cukorkát adtak. A fiu csakhamar megette a magát, mire követelte kis testvérkájától, hogy adja neki a cukorkát, melyet kezében tart. A kis leány erről hallani sem akart, mire a fiu kést ragadott és a leánykát háromszor egymásután súlyosan megsebesítette, a cukorkáját elrabolta s ezt a legnagyobb lelkinyugalommal fogyasztotta el. Egy szomszéd meghallotta a kis leány fájdalmas sírását, behatolt a lakásba s lármájára az összegyűlt emberek kórházba szállították a vérrel elöntött szerencsétlen gyermeket, aki néhány óra múlva meghalt. A román jogászok most a legnagyobb zavarban vannak, hogy ezt a véres cselekedetet minek minősítsék.

Kölcsönkönyvtár! — Kölcsönkönyvtár!

Legújabb és a legjobb modern hazai és külföldi írók műveiből álló magyar

= KÖLCSÖNKÖNYVTÁR. =

Előfizetési ára egy óra 1 korona.

Kicsorolás naponta bármely időben.

Heumann Mór könyv-, zenemű-, papír- és irodalmi Szabadkán: Főter (a Szentháromszággal szemben).

A legújabb zeneművekből és sajtóirodalmi munkák újdonságai közül állanóan nagy raktár.

INNEN-ONNAN.

Egy faluba megérkezik a tanfelügyelő. A tanító kiadja tanítványainak, hogy délután minden tanuló a legszebb ruhájában jöjjen el az iskolába, mert iskolánkat meglátogatja a tanfelügyelő ur.

A tanulók hazamennek. Egy kis első osztályos fiucska mondja az édes anyjának. Éds szülém, ma délután a szép ruhába kell felöltöznöm, mert a tanító ur azt mondta, hogy délután eljön az iskolánkba a Tanfelügyelő ur. (Megtörtént.)

SZINHÁZ.

Műsor:

Péntek: Tatárjárás.

Szombat: Casanova.

Megbüntetett élelmiszerhamisítók.

— Salétromos tej. —

A szabadkai közegészségügyi rendőrség komolyan hozzá lát teendőihez. Az élelmiszer hamisítók egymásután kerülnek hurokra, s nyerek el nagyon is megérdemelt büntetésüket. Az ilyen méregkeverőkkel szemben nem kellene semmiféle enyhítő körülményeket sem figyelembe venni.

Dr. Krizse József, rendőrkapitány ma három tejhamisítót büntetett meg, többé kevésbé súlyosan. A hamisítók tagadnak ugyan, de hasztalanul, mert tagadásukra rácsafol a szabadkai vegyelmész intézet vizsgálatának eredménye, ami ellen nincs apelláta.

Az egyik asszony, a vizsgálat eredménye szerint „salétrommal fertőzött vízzel vizezett tejet” árusított. Ez a tejeskófa kapta a legnagyobb büntetést.

Jó lenne, ha nemcsak a teje fordítanának gondot a piacvizsgálat alkalmával, hanem más élelmiszerekre, sőt még az árusítók tisztaságára is. Az az élelmiszerkereskedő, aki nem tud tiszta lenni, ne kereskedjék élelmiszerekkel, aminek egyik elmaradhatatlan kelléke a tisztaság.

A tejeskófák megbüntetésének híre talán majd észretéríti a lelketlen hamisítókat.

A német ifjuság szociális tevékenysége.

Bármennyire is haragszunk a németre, mégis nagyon sokszor kell kalapot emelnünk előtte, különösen akkor, mikor a szociális kérdés megoldásáról van szó. Németországban a szociális kérdéssel minden valamire való ember tisztában van, míg nálunk még az ugynevezett művelt osztály is fél a szocialista szótól. Nem kell esodálkoznunk, ha az emberek megijednek, mikor a szociálist must emlegetik nekik, mert megrontotta a közvéleményt a „népbolondító” tisztességtelen szociálistus. A németeknél mindenki szociálistának vallja magát. Nem vörös szociálistának, hanem hazafias és erkölcsi alapon állónak vallja magát mindenki. Nálunk még a tanultabbak közül is nagyon kevesen foglalkoznak a nemzet érdekeit szolgáló szociálistussal.

Az ifjuság, mely a jövő társadalmát fogja vezetni, még kevésbé foglalkozik vele. Ezzel szemben a németországi ifjuság már régen megértette a kor hívó szavát s a szociális önképzés és tevékenység terére lépett. A német ifjak, különösen, s majdnem kizárólag, a főiskolák hallgatóiból alakult szociális körök rendkívül nagy tevékenységet fejtenek ki. Az ifjuság egyik részére szabad szervezetben tömörül minden fizetési és egyéb kötelezettség nélkül. Csak azt az egyet kívánja a szervezet a tagjaitól, hogy a különböző egyesületekben népfelvilágosító szociális, közgazdasági s ipari előadásokat tartsanak. A szervezet a munkások kiküldötteivel állapítja meg az előadások tárgyát, idejét és helyét. Vallásról és politikáról soha nem beszélnek. Ezek a szervezetek azonban valami nagy eredményeket nem igen tudnak felmutatni, bár vezéreik igen híres egyetemi tanárok.

Igen szép és üdvös missiót teljesítenek a németországi népszövetség kebelében alakult szociális körök. Ez a mozgalom tehát katolikus, de nem zárja ki a másvallásnak részvételét. Németországnak majdnem minden egyetemén és akadémiáján vannak ilyen

körök. Ezeknek központja M.-Gladbachban van a német népszövetség házában. Dr. Sonnenschein Károly, egy fiatal pap a vezetőjük, aki minden évben beutazza Németországot, mindenütt tanítva az ifjuságot. A központ egy hivatalos lapot ad ki, melyben előadásvázlatokat közöl, hogy hogyan kell előkészülni az előadásra, megnevezi a könyveket, melyek az előadás anyagát felölelik. A központ bárkinek küld utbaigazítást, könyveket kölcsönbe. Jelenleg mintegy negyven „szociális baráti kör” működik a különböző főiskolákon. Ezek alapszabály nélkül 5—10 tagból álló csoportban dolgoznak.

Tanulmányi időben, vagyis az iskolai év alatt a különböző szociális egyesületek képezi magát az ifjuság. Ezek az egyesületek tisztán társadalmi kérdéssel foglalkoznak, rendszerint egy-egy egyetemi tanár vezetése alatt.

A szociális vitarendező bizottságok kiváló szociálpolitikusok közreműködésével előadásokat rendeznek az ifjuság számára.

Az eddig említett egyesületek mind az önképzés által a szociális érzéket és tudást fejlesztik. Mindezekről külön áll az a sajátos német intézmény, mely a szünetekben kezdi működését, ezek a szociális szüneti egyesületek. Ezek kirándulásokkal vannak összekapcsolva, mely alkalmakkor a vidék szociális és közgazdasági intézményeit megfelelő szak előadások kíséretében tanulmányozzák. A költségek persze nem oly magasak, mint nálunk, mert a német vasut olcsóbb. Ötvennél több ilyen egyesület van már.

Látjuk tehát, hogy a német ifjuság törődik valamit a XX. század forrongó kérdéseivel. Elméletileg és gyakorlatilag alaposan kiképezik magukat minden tekintetben. Mindenki kivétel nélkül foglalkozik gépiparral, sebészettel, várospolitikával, a Krupp-féle ágyugyár berendezkedésével stb. Persze a teológusok nem törekszenek arra, hogy az ipari kérdésben szakemberek legyenek, hanem az átlagos tudást szerezzék meg. Így tehát a német ifjuság minden problémával tisztában van, bármikor hozzá tud szólni akármilyen gazdasági, ipari, orvosi stb. kérdéshez.

Ilyen alapos készültséggel ellátva, bevonulnak az ifjak a különböző munkás-egyletekbe, ahol a népet tanítják a különböző tudományokra. Most még a kezdet nehézségeivel küzdenek, de a siker mindenütt biztos.

A német ifjuság az emberszeretet mozgalmában is részt vesz, látogatja a börtönöket, kórházakat. (Eriől bővebben egy másik alkalommal lesz szó, kapcsolatban a közjótékonyssággal.)

Ahol már az ifjuság is ilyen nagy arányban foglalkozik a társadalmi problémákkal, ott természetesen az intelligencia is teljes erővel a szociálistus szolgálatába állott. Ki a szociáldemokratákat segíti a saját zsebe érdekében, ki meg önzetlen munkása a keresztény szociális tevékenységnek!

A szépligeteki kisiklás.

Megirtuk mai számunkban a szépligeteki vonatkisiklást, melynek Friedmann mozdonyvezető áldozatul esett. Amint most értesülünk, a szerencsétlenség okát a pályafentartás körül elkövetett mulasztás képezi.

A váltó ugyanis, mely átsapódva, a kisiklást okozta, már régtől fogva rossz volt s az állomás személyzete tudta, hogy előbb utóbb bajt okoz, ami tegnapelőtt meg is történt. A kisiklás története a következő:

A Szépligetre berobogó vonat mozdonya, amint rászaladt a váltóra, az a ráható erő következtében átsapódott, mire a moz-

dony a másik sínpárra szaladt, onnan kisiklott és vagy nyolc méternyire szaladt a töltésen, felszakítva a síneket, talpfákat és egy méternyire belefurta magát a földbe, miközben azonban teljesen megfordult és a szerkocsit is átdöfte.

Bizonyára elvárhatja az utazó közönség, hogy a mulasztásért a legszigorúbb büntetést alkalmazzák, ha az kétségen kívül megállapítható lesz.

Másik mozdonyvezető halála.

Az élesdi iparvasuton egy másik mozdonyvezető esett áldozatul vasuti szerencsétlenségnek. A halál megdöbbentő részletei a következők:

Az élesdi iparvasut mindenkinek réme volt. A pályatest folytonosan süllyedt, amiért a tehervonatok lassabb menetben közlekedtek. Tegnap délután négy órakor Filinger József mozdonyvezető vezetett egy vonatot.

A Rimanoczi-féle fatelepnél a talaj hirtelenül süllyedni kezdett. A vezető észrevette a veszedelmet, fékezni kezdett, de már későn. A lefordult mozdony maga alá temette.

A mikor a mozdony dőlni kezdett, Filinger ki akart ugrani, azonban szerencsétlenségére arra ugrott, a merre a mozdony dőlt s így oly szerencsétlenül esett ki, hogy a mozdony gőzvezető része egész súlyával reáborult.

A mozdony a szerencsétlen embernek a mellére és a gyomrára nehezedett. A veszedelmes helyzetbe jutott mozdonyvezető segítségért kiáltott s erre az ipartelepről össze is futottak a munkások, azonban a mozdonyt nem tudták leemelni róla.

A mentési munkálatok alatt a gőzvezető cső kiszakadt s ezen keresztül előbb a gőz, aztán a forró víz ömlött a szerencsétlen ember testére. Hosszu és nehéz munka után végre sikerült a mozdony alól kivenni a szerencsétlent, de már halott volt.

Zenekedvelők figyelmébe ajánlom!

Most jelent meg Fučík, „És ha hallgat a cigány” remek dal zongorára és énekre, ára 2 korona. Gerő-féle kis zeneműtárban eddig megjelent 147 féle, kuplák ének és zongora darabok, tánc és sok más gyönyörű kabaret számok, egy-egy zenemű ára 20 fillér.

10 darab zenemű vegyesen csak 80 krajcár. Dohányzók figyelmébe ajánlom szivarka hüvelykeimet:

Valódi Francia varet, egészszégre nem ártalmas, „Tercerillas” és „Togó” elnevezéssel, ára 100 drb 24 fillér, 1000 drb vételnél 2 korona. Szépirodalmi ujdonságok és zeneművek nagy választékban a n. é. közönség rendelkezésére állanak

KRÉCSI A. NÁNDOR

könyv- és papírkereskedésben SZABADKÁN, Deák-utca, Kiskápolnával szemben.

A háború.

A vihar egyidőre elült. Az orosz jegyzék megtette a hatását; talán megteszi a magyar parlamentnek tegnapi határozata is, hogy a szerbekkel semmiféle tárgyalásokba sem bocsátkozik. A török nem engedti át birodalmán a Szerbiába igyekvő löszereket.

A háborús hírekkel hozzák kapcsolatba a következő hadügyminiszteri rendeletet is.

Egy nagy jelentőségű rendelet érkezett ugyanis a katonai hatósághoz. Szól pedig akként, hogy mozgósítás esetén minden ember, aki nem béna, vak, siket vagy sánta 18 éves korától 42 éves koráig bevonulni tartozik, ha katonai szolgálatra nem is volna alkalmas. Ezek közül a 36 éven aluliakat 14 napi kiképzés után a hadi színterre fogják indítani. A 36 éven felüliek pedig itthon látják el a helyőrségi szolgálatot, mint népfelkelők.

Szabadkán Villamos Vasut és Világítási Részvénytársaság.

Központi telep: SZEGEDI SZŐLŐK. Telefon 108.

Városi üzlet: RUDICS-UTCA 11. Telefon 422.

A n. é. közönség kényelmére Rudics utca 11. sz. alatt városi üzletet létesítettünk, ahol minden a világítást és erőátvitelt érintő ügyek elintéztetnek.

Készítünk: Világítási berendezéseket pontos és szakszerű kivitelben, olcsó árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Erőátviteli berendezéseket forgó áramu motorokkal, melyeknek táplálása nem költségesebb bármely más üzennél.

Raktáron tartunk: Modern csillárokat, főzőedényeket, (teafőző, kávéfőző, vízmelegítő, tejszelegítő, főzőlápok, vasalók, hajsütővasmelegítő, szivargyújtó stb.) motorokat és mindennemű elektrotechnikai cikkeket.

Ugy a motorok mint a főzőedények a városi üzletben megtekinthetők.

Horváth Kálmán

vendéglőjében 752-7

Rákóczi- és Mátyás-utcák sarkán
naponkint frissen csapolt
DRÉHER-féle SÖR
egy pohár 8 krajcár.

Sirkőüzlet.

Van szerenység a n. é. közönség becses tudására hozni, hogy 1908. évi szeptember hó 1-től VI. kör, Gréczi-utca 168. sz. saját házamba helyeztem

sirkő-, kőfaragó-műhelyem
és szobrászati műtermem.

Felhívom a n. é. közönség becses figyelmét mielőtt máshol sirkövet vásárolna, tekintse meg alólirotnál, s meg fog győződni, hogy a legjutányosabb árban vásárolhat nálam.

Készíték carrarai márványból, hazai fehér és vörös márványból és termésköből sirköveket, uti keresztet, Szentháromságot, oltárt, kálváriát, szenteltvíztartót és e szakmába vágó összes munkákat.

Elvállalok épületmunkákat gránit-, márvány- és termésköből, úgy házdiszítést, ornament-munkákat köből vagy gipszből, továbbá elvállalok régi sirkövek becsesítését, régi sirköveken betűvését, régi sírfeliratok megmarányozását valódi arannyal a legjutányosabb árban.

A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kérve, maradtam

alázatos tisztelettel

Egy tanonc felvétetik. **KOVÁCS LŐRINC,**
kőfaragómester.

Lakás és raktár: VI. kör, Gréczi-u. 168. sz.
757-3 saját ház.

Hirdetéseket

jutányos áron felvesz
lapunk kiadóhivatala

Rákóczi-utca 20. szám.

A főtisztelendő Papság figyelmébe!

Tisztelettel értesítjük a Kalocsamegyei főtisztelendő Papságot, hogy alantjegyzett nyomtatványok egyházmegyénkben előirt szöveggel raktárunkon készen állanak s így azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy megrendelés esetén azokat postafordultával szállíthatjuk. Megrendelésnél elegendő a raktári szám jelzése.

Raktári sz.	A nyomtatvány megnevezése	Ára		Raktári sz.	A nyomtatvány megnevezése	Ára	
		kor.	fill.			kor.	fill.
1	Kereszteltek anyakönyve (merített papíron)	ivonként	08	19	Kivonat a kereszteltek anyakönyvéből (mer. papír)	50 drb	1 50
2	Bérmáltak anyakönyve	"	08	20	Születési bizonyítvány polgári házasságkötéshez	50 drb	1 20
3	Egybekelték anyakönyve	"	08	21	Bérmacédula	50 drb	1 20
4	Meghaltak anyakönyve	"	08	22	Kivonat az egybekelték anyakönyvéből (mer. papír)	50 drb	1 50
5	Misealapítványok naplója	"	05	23	Kivonat a meghaltak anyakönyvéből (mer. papír)	50 drb	1 50
6	Cselekvő és szenvedő állapot az alapítványozott szent misék pénztáráról	"	06	24	Családi értesítő	50 drb	1 50
6a	Számadás az alapítványozott szent misék pénztáráról, beliv	"	06	25	Eljegyzési értesítés	50 drb	1 50
6b	Számadás az alapítványozott szent misék pénztáráról, küliv	"	06	25b	Insinuatio sponsalium	50 drb	1 50
7	Kegyes alapítványok naplója	"	06	26	Dimissio	50 drb	1 50
8	Kegyes alapítványok pénztári számadása beliv	"	05	27	Alapító levél	25 drb	1 50
8a	" " " küliv	"	06	28	Nyugtakönyvecske az egyh. pénzt. adásai számára	25 drb	1 50
9	Templompenztári napló	"	05	29	Tabell. Relatio de Visitatione Vice archi diacon.	10 péld.	40
10	Templompenztári számadás küliv	"	06	30	Latin misejegyzék	10 iv	40
10a	" " " beliv	"	06	31	Párbér napló	10 iv	40
11	Relatio de statu Parochiae	10 péld.	40	32	Kötelezvény	50 drb	1 50
12	Consignatio conjugum in divortio viventium	"	40	33	Gyónó cédula	500 drb	2 50
13	Consignatio illorum, qui religionem mutarunt	"	40	34	Esketési bizonyítvány anyakönyvi bejegyzéshez	50 drb	1 50
14	Consignatio mixtorum matrimoniorum	"	40	35m	Eljegyzési szerződés (magyar szöveg)	50 drb	1 50
15	Tabell. conspectus matrimoniorum mere civil.	"	20	35n	" " (német szöveg)	50 drb	1 50
16	Ertesítvény népoktatási intézetekről	"	40	35b	" " (bunyevác szöveg)	50 drb	1 50
17	Informatio de Capellanis	"	30	36	Jegyesek anyakönyve (merített papír)	ivonként	08
18	Informatio de Parochis	10 péld.	40	37	Hirdetési bizonyítvány	50 drb	1 50
				38	Rapulare	10 iv	60
				39	Iktató- és kiadókönyv	100 iv	2 50

Ki nyomtatvány-szükségeit nálunk szerzi be, nemcsak olcsón és gyorsan jut izléses nyomtatványokhoz, hanem ez által a keresztény eszméknek saját útján való terjesztését is elősegíti, miért is kérjük a főtisztelendő Papság kegyes pártfogását.

Szabadka, 1908 július 1.

Szent Antal Nyomda- és Irodalmi-vállalat m. sz.
IGAZGATÓSÁGA.

Nyomatott a kiadótulajdonos, Szent Antal Nyomda- és Irodalmi-vállalat mint szövetkezet könyvnyomdájában Szabadkán.

Sarok üzlethelyiség

a Deák- és Beresényi utca sarkán és
egy 4 szobából álló uri lakás
az Erzsébet-utóban 1909. május 1-től kiadó.
Bővebb értesítést özv. Fimpl Ferencné Deák-
utca 69. szám. 676-12
Ugyanott ajtók és kirakatok kaphatók.

Korcsmárosok és bortermelők figyelmébe!

Az elsején életbe lépett új bortörvény értelmében minden szőlőtulajdonos, aki borát el is adja, minden korcsmáros „Bornyilvántartást” köteles :: :: :: vezetni. :: :: :: Ezen nyomtatvány a „Bácskai Napló” kiadóhivatalában, a miniszteri rendelet által megállapított mintában :: :: :: beszerezhető. :: :: :: Kereskedőknek bizományba ad a :: Szent Antal nyomda-vállalat. ::

Lapunk kiadóhivatalában kaphatók:

VELIKA DUHOVNA MANNA ili Duše Hrana u molitvama i pisama za kršćane katolike.
Sastavio Blaž Raić. — Ára a kötés minősége szerint 6, 8 és 10 korona.

LAUDATE DOMINUM. Hangjegyes ének- és imakönyv az ifjúság számára. — Összeállította Kersch Mihály.
Egész vászonba kötve 80 fillér.

A MI IGAZ HITÜNK. Irta HIRSCH ÁGOSTON, fordította KÖRMEÖZY ERNŐ. — Ára füzve 40 fillér, egész vászonba kötve 70 fillér.

AZ INKVIZICIO. Mi a valóság a sok hazugság között? Irta PETRÁNYI FERENC. — Ára 70 fillér.

HELYET A GYERMEKEKNEK. Irta P. HUCH. Fordította KÖRMEÖZY ERNŐ.
Ára 20 fillér.

KATH. LEGÉNYEGYESÜLETI DALFÜZÉR.
Kétszólamu egyesületi és hazafias dalok gyűjteménye Kersch Mihálytól. Ára kötve 40 fillér.

AZ IGAZ UT. KERESZTÉNY-SZOCIÁLIS RÖPIRAT. Irta FRÜHWIRTH MÁTYÁS. — Ára 30 fillér.

SZÓIMÁDÁS. POLITIKAI RÖPIRAT. II. KIADÁS. — Ára 20 fillér.

ÁPRILISJÁRATÁS. Bohózat 4 felvonásban. Irta HASZL GUIDO. Szabadon átdolgozta KERSCH MIHÁLY. Ára 1 kor.